No 1720. **1852.**

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ5,00; voor de buitensteden ƒ6,00; franco door het geheele Rijk *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 16 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 15 December.

In het naburig België wordt eene belangrijke diskussie gevoerd over het onderwijs. Het is de begrooting van Binnenlandsche Zaken, die daartoe aanleiding geeft.

De quæstie is op het tapijt gebragt door een der liberale reprezentanten uit Brussel, de heer Ad. Roussel, die bij de afdeeling van het hooger onderwijs een uitmuntend betoog heeft geleverd, dat de Staat niet geschikt is, om het hooger onderwijs te leiden, en hij zich daarom alleen moet bepalen tot hetgeen het algemeen welzijn volstrektelijk van hem vordert. Die redevoering waarin de bemoeizucht van het vorig kabinet, in zake van hooger onderwijs, waarin de onverstandige en schadelijke uitbreiding aan vele vakken van onderwijs gegeven die minder het publiek dan wel het bijzonder belang bevorderlijk zijn, scherp wordt gegispt, die redevoering is in de Kamer der reprezentanten met bijzonder veel belangstelling aangehoord, en wat bevreemding baart, onbeantwoord gebleven.

Het schijnt dat der revolutionnaire partij in België die uitmuntende redevoering van een der invloedrijke liberale leden der Kamer zwaar heeft gedrukt. Althans de heer Verhaegen, het partijhoofd der onhandelbaren, heeft daags daarna zich daarover willen wreken, met ter gelegenheid van het middelbaar onderwijs de verklaring af te leggen, dat het lager onderwijs in België met er tijd moet geregeld worden op den voet van het middelbaar, dat is, dat de godsdienst vreemd moet blijven aan alle staatsonderrigt. Onder voorwendsel dat ieder meester in zijn huis moet zijn, beweert de heer Verhaegen ... wat zij wil, en dat ook de Staat in zijne scholen doen kan wat hij verkiest. En op grond daarvan wil hij het godsdienstig onderwijs opsluiten binnen de muren der kerk, en verbannen hebben uit alle openbare scholen. Intusschen de heer Verhaegen begrijpt en belijdt, dat de regeling van het lager onderwijs, gelijk hij die wenscht, thans niet mogelijk is, omdat de meerderheid der beide Kamers die niet wil; waarom hij dan ook bij den minister niet aandringt op eene omwerking van de bestaande wet op het lager onderwijs. De bekentenis is eerlijk. Maar is het dan ook geene onhandigheid, om die zaak ter sprake te brengen?

De heer de Theux, een der hoofden van de behoudende partij, heeft den heer Verhaegen aangetoond, dat zoo zijne meening ooit mogt bovendrijven, en de openbare lagere Staatsschool godsdiensteloos worden; het dan weldra gedaan zou zijn met het koningrijk België. Overigens betoogt hij dat het middelbaar Staatsonderwijs in België sinds 1850 ongodsdienstig is gemaakt, maar dat zulks niet is geschied ten gevolge der wet van 1850, maar in spijt dier wet, die in haar art. 8, dat door de beide Kamers aan het gouvernement is opgedrongen, als eene voorwaarde, waarvan de goedkeuring der wet werd afhankelijk gemaakt, bepaalt, dat het middelbaar onderwijs godsdienstig moet zijn.

Zulks is onder aangetoond door den heer Osy, een der liberale vertegenwoordigers uit Antwerpen, die met kracht heeft aangedrongen op de uitvoering van dat art. 8, dat door het vorig ministerie is verwaarloosd, onder voorwendsel dat de regering bij de geestelijkheid slechts tegenwerking ondervond. Hij toont aan dat de stad Brussel zich heeft weten te verstaan met de geestelijkheid omtrent de uitvoering van dat art. 8; en bewijst alzoo, dat de ongodsdienstige middelbare scholen zijn opgerigt, niet omdat de geestelijkheid onbillijke vorderingen deed, maar omdat het gouvernement de scholen in strijd met de wet godsdiensteloos wilde. Overigens toont hij aan dat de scholen moeten zijn ingerigt, niet naar de begrippen van een partijhoofd, of van een minister, maar naar de behoeften der hoofden van de huisgezinnen, die dan ook de scholen betalen. Dat nu de ouders in België godsdienstige scholen verlangen is zoo evident, dat zelfs de heer Verhaegen zulks niet durft ontkennen.

Eindelijk heeft nog in dezelfde zitting de heer Dumortier in eene warme en krachtige improvizatie, de onredelijkheid en het verderfelijke van des heeren Verhaegen's vordering aangetoond. Hij heeft den heer Verhaegen toegevoegd: Gij wilt in strijd met de wenschen en regten van de vaders der huisgezinnen, die de openbare scholen betalen, dat men overal in het rijk

liberalistische scholen,
liberalistische professoren, en
liberalistische kweekelingen

vorme. Dat is te veel gevorderd. Als gij liberalistische scholen, professoren en kweekelingen vormen wilt, betaal ze dan zelf; maar vorder zulke bezoldiging niet van een volk, dat er niet van belieft gediend.

Wij zijn nieuwsgierig het antwoord van den heer Verhaegen daarop te vernemen. De revolutionnaire partij in België is bereid, omdat zij niet anders kan, aan de geestelijkheid vrijheid te laten tot het voor eigene rekening oprigten van godsdienstige scholen; maar de ongodsdienstige scholen, die de revolutionnaire partij vordert, wil zij ten geschenke ontvangen en betaald hebben door de beurzen der katholijke belastingschuldigen. Want, om voor eigene rekening zulke scholen tot stand te brengen, daarvoor heeft zij niets veil. De Staat, dat is de ingezetenen, moeten de onkosten bestrijden van scholen, die zij verfoeijen. Wij gelooven, dat de tijd voorbij is, dat zulke ongerijmdheden bij de Kamer der reprezentanten ingang kunnen vinden.

Tot bewijs dat de openbare meening, zelfs onder de voormalige bestrijders, ten goede keert, moge de tegenwoordige minister van Binnenlandsche Zaken, de heer Piercot, dienen, die nog slechts 1½ jaar geleden, als burgemeester van Luik, de meening van den heer Verhaegen, tegen wijlen den hooggeschatten en diep betreurden ... in de zitting nu van ll. Maandag verklaarde de heer Piercot, dat de door den heer Verhaegen aangevallene wet op het lager onderwijs in beginsel goed is, en in de praktijk uitmuntend werkt, weshalve hij zich wel wachten zal daaraan de hand te slaan. Wat de jongste wet, die van 1850, op het middelbaar onderwijs betreft, hij geeft het den heer Verhaegen toe, dat zij in strijd schijnt met de wet op het lager onderwijs van 1842. Maar, voegt hij er bij, het is slechts schijn. In het wezen der zaak verschilt zij niet, omdat ook zij wil, dat het middelbaar onderwijs godsdienstig zijn zal. De heer Piercot betreurt het, dat het vorig ministerie in zijne pogingen, die hij loyaal gedaan acht, om zich met de geestelijkheid te verstaan, niet is geslaagd; maar hij meent te mogen vertrouwen, dat hij gelukkiger zijn zal en met de geestelijkheid eene oplossing zal kunnen beramen, die aller belangen bevredigt. De huidige minister is dus van meening dat het middelbaar onderwijs godsdienstig zijn moet, en dewijl hem bekend is wat de geestelijkheid ten deze vordert, en hij vertrouwt, dat hij het met haar zal kunnen vinden; zoo voeden wij de hoop, dat de tijd voor de godsdienstige regeling van het middelbaar onderwijs gekomen is, en de pogingen tot de regeling van een godsdiensteloos onderwijs voor goed zijn mislukt.

Mogt het ook bij ons zoo gesteld zijn! In België is de menigte een oogenblik misleid kunnen worden; omdat men haar had weten wijs te maken, dat hier de godsdienst niet in quæstie was, alsof het slechts het zuiver politiek vraagstuk gold: dat namelijk de Staat onafhankelijk is en moet zijn van de geestelijkheid. Het beginsel is volkomen waar; maar de toepassing daarvan in zake van onderwijs was valsch. Intusschen het bedrog kon niet lang duren, en het gevaar is reeds nu grootendeels geweken.

Bij ons is dat anders. Bij ons ontstaat de vordering van de ongodsdienstige school uit, wij mogen het noemen, de godsdienstige beginselen van vele landgenooten, of liever uit hunne denkwijze over de godsdienst, welke godsdienst, bij velen onder den naam van christelijk en in christelijke bewoordingen, slechts zuiver rationalistiesch is. Hier is alzoo de godsdienst zelve in quæstie, de zaak moeijelijker voor eene oplossing vatbaar, en kan de strijd langduriger en heviger zijn. Intusschen ook hier zal en moet hij eindigen ten voordeele der godsdienstige school.

Sedert de jongste mededeeling van bekeeringen tot de katholijke godsdienst, hebben wij nog de volgende opgeteekend:

Omstreeks de helft van Sept. jl. heeft Julia Liebermeister, de dochter van den predikant van Reiss, in de St. Pieters Kerk te Munchen, het katholijk geloof omhelsd. Zij was vroegtijdig een meisje van veel talent en fijne beschaving, en heeft haren gelukkigen overgang tot de ware Kerk van Christus bezongen in eene voortreffelijke ode, vol godsvrucht en dichterlijk gevoel.

De predikant Schmidt, leeraar van de vrije Kerk te Hasselbach in Silezie, zeer bekend wegens zijne gedurige twisten met kerkelijke en burgerlijke overheden, heeft onlangs verklaard tot de Katholijke Kerk te zullen overgaan. De Hamburgsche bladen hebben verhaald dat het grootst gedeelte zijner gemeente zijn voorbeeld volgen wil.

Protestantsche bladen hebben gemeld dat de graaf van Dunraven, in Ierland, katholijk geworden was. Dit is echter niet het geval. Doch de graaf is een zeer edelmoedig man, die zijne katholijke pachters menschlievend behandelt, en nooit ten achter blijft om tot kerken en gestichten voor Katholijken, op zijne uitgestrekte landeigendommen wonende, ruimschoots bij te dragen. Moge het uit nijd uitgestrooide gerucht van 's graven bekeering eene voorspelling zijn, die spoedig bewaarheid wordt!

In het afgeloopen najaar werd te Yvetot in Normandye, door Mgr. den Aartsbisschop van Rouaan, in den schoot der Kerk opgenomen de Rev. J. H. Pollen, vroeger Anglikaansch predikant, kweekeling van Martins kollegie en later prokurator der Universiteit van Oxford, ... en ware godsvrucht. Hij is de schrijver van een belangrijk werk, getiteld, „Vier jaren in St. Sauveur te Leeds" waarin hij herinnert aan de geschiedenis der groote pogingen, die te Leeds zijn aangewend geworden, om katholijke beginselen in de Anglikaansche kerkleer in te voeren. Bijna alle voortreffelijke mannen, die zich in die beweging beroemd gemaakt hebben, genoten de genade om in de Katholijke Kerk te worden ingelijfd; en de Rev. Pollen, hun medgezel en geschiedschrijver, heeft eindelijk dezelfde genade verworven.

Hij is ook zeer bekend als zijnde een dergenen, die Mr. Allies voor eenige jaren vergezelde op zijne reis om den staat van het Katholicismus op het Vasteland met eigen oogen te onderzoeken. Men weet dat het resultaat van dat onderzoek vervat is in het beroemde werk van Allies: *Journal in France in* 1845 *and* 1848 (1). Onze lezers zullen zich misschien herinneren dat in dat werk een brief is ingelascht van den Rev. Pollen, gedagteekend van 1 Aug. 1847 De heer Pollen offert door zijn overgang tot het Katholicismus eene aanzienlijke en winstgevende betrekking aan de Universiteit van Oxford op.

De heer Grofton, prof. in de natuur-filosofie aan het kon. kollegie te Galway, is insgelijks Katholijk geworden. Hij heeft zijn leerstoel verlaten en bereidt zich voor om in het Gezelschap van Jezus te treden.

De heer Jeremias Connell, van Galway; hij werd gedoopt en aangenomen door den Right Rev. vikaris gen.

Dionisius B. Potter, Esq. oudste prokureur bij de kerkelijke regtbank van Tuam, werd aangenomen door de Eerw. PP. Coyne en O'Brien, proc. in het St. Jarlathkollegie. De heer Potter behoorde tot de oudste en aanzienlijkste protestantsche familien van het graafschap. Zijn tweede zoon en zijne twee dochters zijn met hem in den schoot der Kerk opgenomen.

Lady Dayman, in het klooster van Spitsbury in het graafschap Dorset aangenomen. Haar echtgenoot is de Rev. Dayman, rektor van Shillington, predikant der Staatskerk, die onlangs als vertegenwoordiger des aartsdiakens van Dorset naar Salisbury werd gezonden.

De Anglikaansche predikant Sands, van Montrath, op zijn doodsbed bekeerd door den Eerw. P. Fitzgerald.

De heer Stephanus Churet, van Grave, door den Eerw. P. Dempsey, uit het graafschap Londonderry

(1) Van dit werk is bij onzen uitgever eene vloeijende vertaling verschenen, onder den titel: Nasporingen op geestelijk gebied, gedurende eene reize door Frankrijk en Italie, 1845—1848, door Thomas William Allies, M. A. rektor van Launton, Oxon. Dit boek is nagenoeg uitverkocht.

bekeerd. Hij was een sieraad en steun van het protestantisme, waarin hij was opgevoed, en behoort tot een achtenswaardig protestantsch geslacht in Ierland.

Gisteren werd in de Kerk van den *H. Nicolaus* (*het Hert*), eene plegtige Mis opgedragen voor de weldoeners en leden van het fonds: *Steun voor R. K. Behoeftigen;* de H. Offerande werd opgedragen door den Wel Eerw. Heer M. A. van Steenwijk, president dezer Vereeniging, de Wel Eerw. Heer Steins Bisschop, als index, den Wel Eerw Heer J. S. ten Dam, als diaken, en den Wel Eerw. Heer Mehler, als sub-diaken; terwijl door den Wel Eerw. Heer van der Horst, na het Evangelie, eene opwekkende rede tot de liefdadigheid in het algemeen, en ter deelneming aan deze Vereeniging in het bijzonder, werd uitgesproken.

Deze Vereeniging, misschien niet genoeg algemeen gekend, werd in den jare 1843 opgerigt, en heeft vooral ten doel, om oude behoeftige Katholijken zoo veel mogelijk eene ondersteunende hand te bieden. Ten dien einde gaat de overman der Vereeniging J. J. Verbrugge maandelijks bij de weldoende leden rond, om eene kleine gift in te zamelen, terwijl de kontribueerende leden het regt hebben, om een huishouden van oude lieden, dat zij gaarne bedeeld zagen, aan te bevelen. In de tien jaren, dat deze Vereeniging bestaat, heeft zij zich zoo veel kunnen uitbreiden, dat zij thans niet minder dan 80 huishoudens wekelijks bedeelt, en den ouden ongelukkigen te gemoet komt bij hetgene zij van het R. K. Armkantoor genieten, hetwelk bij het groot getal behoeftigen onvermogend is, dezelve volkomen in hunnen nood te verzorgen. Het zal dus onnoodig zijn deze liefderijke hulpbetooning van den lijdenden ouderdom aan onze bemiddelde geloofsgenooten aan te bevelen, daar door eene kleine maandelijksche mededeeling het gebrek kan geleenigd worden, hetwelk door velen in hunne hooge jaren wordt verduurd.

Z. M. heeft te aan eenige kommissien uit de Staten der provincie Drenthe magtiging verleend om na het sluiten der Statenvergadering hare werkzaamheden voort te zetten; 2e aan den majoor-komm. der dienstd. schutterij te Deventer, vergund de hem door de onderofficieren van die schutterij geschonken eeresabel te dragen, 3e eervol ontslagen: de plaatsverv.-kantonregters: J. M. Geluk, te Brouwershaven, en A. de Wall Janssen, te Helder; 4e benoemd tot plaatsverv. kantonregter te Vianen, A. de Wall Janssen; 5e Mr. C. A. van Munster Jordens eervol ontslagen als officier bij de arr.-regtbank te Deventer; 6e benoemd tot ontv. der dir. bel. en acc. te Texel C. & N. Alblas en 7e benoemd tot betaalmeester in het arr. Almelo, Jhr. W. L. B. van Panhuys.

Van Regeringswege is in handen der kamers van koophandel en fabrieken te Amsterdam en Rotterdam gesteld een brief van 's Konings gezantschap te Konstantinopel van 20 Nov. jl., met bijlagen, over de voordeelen, welke de Nederl. zee-verzekering-maatschappijen kunnen verwerven door het oprigten van een agentschap in die hoofdstad, en over de middelen ter bereiking van dit doel.

Volgens een van den Nederl. konsul te Nantes ontvangen berigt, zijn op de kust van Bretagne verongelukt de twee Nederl. schepen *Echo*, kapt. Bonder, en *de Jonge Catharina*, kapt. Mink. Gelukkig zijn daarbij geen menschen omgekomen, zijnde de manschappen van het eerste vaartuig te Belle-Isle en die van laatstgenoemden bodem te Port-Louis behouden aangebragt.

Blijkens een door den Nederlandschen konsul te Bayonne medegedeeld berigt, is aldaar door de Fransche brik Jeune Basquaise, aangebragt de manschap van het in zee verongelukte Nederlandsche vaartuig Ceres, kapitein W. J. Zelling, met eene lading steenkolen van Cardiff naar Lissabon bestemd. De geheele equipagie, bestaande uit zes koppen, is gered geworden, dank zij de onvermoeide inspanning en het edelmoedig gedrag van den kapitein en de bemanning van genoemd Fransch vaartuig.

Uit de per Overlandmail aangekomen berigten uit Batavia, 27 Oktober, nemen wij het volgende over:

De gouv.-generaal is den 10 dezer maand van zijne reis in de binnenlanden teruggekeerd, en heeft den volgenden dag het dagelijksche beheer van zaken weder overgenomen. De terugkomst van Z. Exc. was bespoedigd door de ontvangen tijding der ongesteldheid van den graaf van Hogendorp, lid en waarn. vice-president van den raad van Nederlandsch Indien. De gouv.-generaal was ook gedurende het laatste gedeelte zijner reis met veel onderscheiding ontvangen. Hij had allerwege het ziens-waardige in oogenschouw genomen.

Den 9den Oktober zijn hier aangekomen de overlandmail-brieven uit Europa, tot 24 Augustus.

Den 4 Aug. was de schroefstoomboot Padang, gezagvoerder Persille, te Ternate aangekomen en den 6 wedrom vertrokken. De heer Hesselle, R. K. geestelijke, was daarmede aangekomen en had [illegible] godsdienstoefening gehouden.

In de binnenlanden van Palembang, waar de moerbezienboom weelderig in het wild groeit, lost zich de bevolking vrij algemeen toe op de zijdeteelt. Door den tegenwoordigen adsistent-resident van den Bossche is thans te Batoe Radja Ogan eene aanplanting gedaan van moerbezienboomen, welke vrij weelderig zijn opgekomen, zoodat van eenige uit de Langkayap derwaarts overgebragte zijdewormen, welke in 1851 zijn voortgeteeld, in het begin van dit jaar eene hoeveelheid van $4\frac{1}{2}$ Kattis ruwe zijde is verkregen. Een kistje van deze zijde, als monster herwaarts overgezonden, is vrij gunstig beoordeeld.

's GRAVENHAGE, 14 Dec. De Tweede Kamer der Staten-Generaal is gisteren tot nadere bijeenroeping gescheiden. Indien er geene bijzondere omstandigheden mogten voorvallen, zullen de werkzaamheden der Kamer thans eenigen tijd geschorst blijven. De Kamer is van de opening der zitting in September jl. tot nu toe onafgebroken werkzaam geweest.

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van Dingsdag, 14 December.

In deze zitting zijn ingekomen de navolgende door de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerpen, namelijk: dat tot verhooging van de VIIde afdeeling van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1851 (bijdrage ten behoeve van het speciaal fonds voor de kosten van droogmaking van het Haarlemmermeer; dat tot goedkeuring eener additionele overeenkomst van handel en scheepvaart tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika gesloten; en dat tot aflossing of verwisseling van nationale schuld; welke naar de afdeelingen zijn verzonden.

Daarna zijn achtereenvolgens de wets-ontwerpen: tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds voor Burgerlijke Amtenaren voor 1853, en tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1850, met algemeene stemmen aangenomen, het eerste zonder beraadslaging en het tweede na eene korte woordenwisseling tusschen den heer van Dam van Isselt en den minister van Kolonien.

De kommissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot wijziging der bepalingen nopens de heffing bij admodiatie van sommige accijnsen in Limburg, heeft haar verslag uitgebragt. De beraadslaging is bepaald op aanstaanden Donderdag den 16 dezer, des namiddags ten twee ure.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS 13 Dec. De dotatie van $1\frac{1}{2}$ millioen door den Senaat vastgesteld, is bestemd voor den vermoedelijken troonopvolger, of bij keizerlijk besluit onder de prinsen der keizerlijke familie in de erfelijke linie te worden verdeeld. De bosschen, landerijen en andere kroondomeinen leveren een zuiver voordeel op van 3 millioen aan de civielen lijst, doch de kroon moet ook het onderhoud der musea en paleizen bekostigen.

Het weduwe-geld der aanstaande Keizerin zal later bij een bijzonder besluit van den Senaat worden vastgesteld.

Bij keizerlijk dekreet van heden, is den heer Fould de titel opgedragen van minister van Staat, belast met het algemeen bestuur over het keizerlijk huis.

— Heden heeft de Senaat geene zitting gehouden en zal eerst morgen bijeen komen, om over het senatus-konsult betreffende de wijzigingen in de grondwet te beraadslagen. Men gelooft, dat dit senatus-konsult niet voor het einde der week zal afgekondigd worden.

— De hertog van Nassau heeft zijn staatsminister, den heer von Witgenstein, gelast aan den heer de Tallenay, Fransch gezant bij den Duitschen Bond, zijn genoegen te betuigen over de afkondiging van het Keizerrijk.

— Men wil weten dat de gezanten van Rusland, Oostenrijk en Pruissen bijkans gelijktijdig, tusschen den 20sten en den 25sten dezer, hunne nieuwe geloofsbrieven zullen overhandigen, en dat de erkenning der keizerlijke regering van de zijde der drie Noordsche hoven in geheel gelijkluidende bewoordingen zal geschieden.

— Gisteren heeft de Keizer een groot diner gegeven aan de maarschalken van Frankrijk, de generaals en de chefs der korpsen, voerende den staf der divisien van het leger van Parijs.

— Er is veel spraak van het oprigten van eene groote maatschappij met een kapitaal van 50 millioen, met het doel om Parijs van versch water te voorzien.

— De *Assemblée Nationale* wil weten, dat de generaal Narvaez bevel heeft bekomen om Spanje te verlaten.

Hetzelfde dagblad berigt dat de Prinses Carolina Wasa op het punt is in den echt te treden met Prins Albert van Saksen, die daartoe reeds te Praag is aangekomen.

— Abd-el-Kader is te Lyon aangekomen en zal aldaar een dag blijven. De maarschalk Castellane zal hem op een klein spiegelgevecht vergasten.

— Boven Metz vliegen gestadig groote zwermen wilde ganzen en eenden. Zij rigten zich echter nu eens naar het Zuiden, dan weder naar het Noorden, zoodat de weerprofeten, aangaande het voorspellen van een harden winter, in de war raken.

— Volgens berigten uit Konstantinopel, heeft de Porte aan den Franschen gezant verklaard, dat zij aan den Emir Abd-el-Kader een verblijf te Brussa niet weigeren wilde, maar zij zich niet verbond om hem aldaar te bewaken, noch voor zijn gedrag wilde instaan, dat de eed van onderwerping, dien Abd-el-Kader aan het Fransche gouvernement gezworen had, naar het Mahommedaansche geloof niet verbindend was, doch zulks werd door herhaalde aflegging in handen van een Turkschen geestelijke, waartegen Abd-el-Kader, zoo hij te goeder trouw was, geen bezwaar zoude kunnen maken.

MADRID, 8 Dec. De bankiers en kommissionairs in effekten, hebben onder het voorzitterschap van den heer de las Rivas, den Spaanschen Rottschild, eene vergadering gehouden, waarin besloten werd, dat zij zich aan de zijde der vrijzinnige oppositie zullen scharen. Dit besluit heeft ter beurze eene belangrijke daling veroorzaakt. Men zegt thans, dat Bravo Murillo den moed niet zal hebben, om den *coup d'état* te doen, en dat hij ook niet den noodigen invloed zal bezitten, om de hervorming langs een vreedzamen weg te bewerkstelligen.

— De maatregelen door de regering genomen tot beteugeling der drukpers, alsmede tegen ongeoorloofde kiesvergaderingen, worden door alle voorstanders van rust en orde ten hoogste toegejuicht.

De hertog van Sotomayor heeft terstond de noodige maatregelen genomen, om de gevorderde magtiging tot het houden van kiesvergaderingen te erlangen.

ENGELAND.

LONDEN, 13 Dec. Lord Palmerston heeft ll. Zaturdag een groot politiek diner gegeven, gevolgd van eene schitterende soirée. Een groot aantal leden van het Parlement en van het korps diplomatiek waren daarop genoodigd.

Er is overigens volstrekt geen staatkundig nieuws.

— Berigten uit New York dd. 1 Dec. bevestigen de schikking der quaestie met Engeland betreffende de visscherijen.

De onruststokers zien met verlangen de ongunstige tijdingen te gemoet, ten gevolge van het afzenden van den *Cherokee* naar Havana. Eenige bladen deelen eene briefwisseling mede, die tusschen Spanje en de regering te Washington over het afstaan van Cuba aan de Vereenigde Staten zou gevoerd zijn.

Het blad der regering, de *Washington-republic*, laakt, in een artikel over het afzenden van de *Cherokee*, de handelwijze van de eigenaars van dat vaartuig.

De expeditie naar Japan, onder bevel van den kommodore Percy, heeft zee gekozen.

(Per Telegraaf). LONDEN, 14 Dec. De beraadslaging over de begrooting is in het Huis der Gemeenten gisteren avond niet ten einde gebragt, maar tot heden verdaagd. De beslissing wordt heden avond te gemoet gezien. Een der sterkste tegenstanders van het financieel plan van den heer d'Israeli was Cobden.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 14 Dec. Bijna overal aan den Rhijn is de plantengroei, zoo als veeltijds in Zuid-Duitschland en Zwitserland het geval is, het jaargetijde voorbijgesneld, en er schijnt een nog zachter winter dan voorleden jaar te wachten te zijn. Te Bonn heeft men op het kerkhof reeds een volwassen levenden meikever gevonden.

— Men schrijft uit Frankfort, dat het verbod, om langer in Zwitserland te vertoeven, zich thans uitstrekt tot de handwerkslieden van al de Duitsche Staten, hetgeen het vermoeden bevestigt, dat zulks plaats heeft, tengevolge eener onderlinge overeenkomst tusschen die regeringen.

BERLIJN, 13 Dec. De kommisie uit de Tweede Kamer, tot onderzoek der bepalingen, die de konstitutie zouden wijzigen, heeft zich heden middag geconstitueerd en benoemd tot haren voorzitter graaf Stolberg-Wernigerode, tot vice-president graaf von Löben, tot secretaris den afgevaardigde von Gravenitz, en tot diens plaatsvervanger, den afgevaardigde Scholz.

— Men verwacht Z. M. den Keizer van Oostenrijk in deze week aan ons hof. (?)

— Men spreekt alhier van aanzienlijke inkoopen van tarwe, die Frankrijk door middel van Hamburgsche handelshuizen in Pruissen laat uitvoeren. De een zegt, dat dit geschiedt omdat men den voorraad in Frankrijk voor de behoefte te gering acht — de ander zegt dat men de vestingen approviandeert.

WEENEN, 11 Dec. Onderscheidene van verschillende kanten ingekomen berigten uit Hongarijen verzekeren dat de algemeene invoering van het burgerlijk wetboek aldaar met vreugde vernomen is.

— De opbrengst van het tabaks-monopolie in Oostenrijk wordt dit jaar geschat op 25 millioen. In Hongarije, waar dat monopolie eerst onlangs is ingevoerd, toont de bevolking zich er mede tevreden, omdat haar vergund is den voor eigen gebruik benoodigden tabak te verbouwen, en omdat zij daardoor ontslagen wordt van de joodsche opkoopers tot spotprijzen.

— Men schrijft uit Bohemen dat daar landverhuizers van Amerika in de diepste ellende en hedenland uit de nieuwe wereld naar hun geboorteland zijn terug gekeerd.

— De Vladik van Montenegro heeft bepaald, dat ieder

Montenegrijn, die geen wapens opvat tegen Turkije, uit het land zal worden gebannen.

Men schrijft uit Konstantinopel dat de bank geweigerd heeft het staatspapier in betaling aan te nemen. Men vreest eene geldkrisis.

De onderhandelingen over de tolquæstie zijn thans zoo ver gevorderd, dat men niet meer twijfelt aan het welslagen der zending van baron v. Brück. De materieele belangen van Oostenrijk en van het tolverbond zullen thans het best volgens het bestaande stelsel behartigd worden.

ITALIE.

Het, bij den Sardinischen Senaat door de kommissie gewijzigd ontwerp betreffende het burgerlijke huwelijk bevat thans de volgende bepalingen; »De burgerlijke wetgeving beschouwt het huwelijk alleeen in verband tot de burgmaatschappij, zonder zich te bemoeijen met de door de gedsdienst opgelegde pligten. Geen Christen mag met een onchristen huwen. Geestelijken die de volle wijding ontvangen hebben en personen van beide seksen die door kloostergeloften tot den ongehuwden staat gehouden zijn, mogen niet huwen. De kerkelijke huwelijksvoltrekking in den door de Katholijke Kerk voorgeschreven vorm, belet de aldus verbonden personen met een anderen persoon eene burgerlijke echtverbintenis aan te gaan. Personen die de staats-godsdienst belijden, kunnen bij de burgerlijke huwelijks-voltrekking bedingen dat zij door de kerkelijke zal worden gevolgd. Wordt aan dit beding niet binnen veertien dagen voldaan, dan wordt de burgerlijke echtverbintenis als nietig beschouwd. Wanneer een huwelijk waarbij dat beding is gemaakt, door de kerkelijke overheid nietig wordt verklaard, vervalt ook de burgerlijke verbintenis, zonder dat dit echter nadeelige gevolgen zal kunnen hebben voor de kinderen of voor de gehuwden, in geval deze blijkbaar te goeder trouw het huwelijk hebben aangegaan. Of in zoodanig een geval de goede trouw moet worden aangenomen, wordt alleen door de burgerlijke regtbanken beslist. Bestond de goede trouw alleen bij één der gehuwde personen, dan wordt alleen aan dezen alsmede aan de kinderen ten goede aangerekend."

BELGIE.

BRUSSEL, 14 Dec. Heden heeft de Kamer van Afgevaardigden de beraadslagingen over het budget van Binnenlandsche Zaken (hoofdstuk, middelbaar onderwijs) voortgezet.

De eerste sektie der Kamer heeft zich met het traktaat van 9 Dec. met Frankrijk gesloten, vereenigd. De heer de Haerne is tot rapporteur benoemd.

[illegible] ren, ten gevolge van een hevige slijmkoorts overleden, den Z. Eerw. P. Ritzinger, van de orde des Allerheiligsten Verlossers.

— Men schrijft uit Luik: »Mgr. de Montpellier, onze waardige Bisschop, heeft dezer dagen aan het plegtige feest der Onbevlekte Ontvangenis, door de Eerw. PP. Redemptoristen gevierd, een buitengewonen luister bijgezet, die alle geloovigen onzer stad heeft verheugd. Z. Hoogw. heeft de goedheid der Moeder Gods gepredikt met eene treffende en tevens overtuigende welsprekendheid. De Prelaat heeft aan zijne hoorders zijn betrouwen doen kennen op de Moeder der goddelijke barmhartigheden; hij deed hen in dat betrouwen deelen, en na het mysterie van den dag met deszelfs heilzame gevolgen op eene verwonderlijke wijze te hebben ontwikkeld, eindigde hij zijne pathetiesche rede met eene vurige toespraak aan Maria, voor zich en voor het volk aan zijne zorgen toevertrouwd. Het ware onmogelijk, den levendigen en heilzamen indruk te schetsen die deze eerste predikatie des Bisschops na zijne wijding, op zijne hoorders te weeg bragt, die talrijker dan ooit in de kerk van O. L. V. Onbevlekte Ontvangenis waren opgekomen.

»Z. Hoogw. heeft na de predikatie het pontifikaal avondlof ter eere der Allerzaligste Maagd gezongen. Des morgens had Mgr. Mercy d'Argenteau, Aartsbisschop van Tyr, met groote plegtigheid de pontifikale hoogmis opgedragen. De beide prelaten hebben na afloop van de kerkelijke diensten, welwillend gebruik gemaakt van een eenvoudig maal dat in het huis der Redemptoristen hun werd aangeboden. De oudste der missionarissen, de Eerw. P. Berget, wiens apostolische ijver reeds sedert meer dan 20 jaren in Belgie werkzaam is, bedankte, uit naam zijner ambtsbroeders, de Bisschoppen voor de eer die zij hun nederig gesticht dien dag hadden bewezen; hij vond daarbij al de kracht en het vuur der jeugd weder, om aan de Prelaten alle gevoelens uit te drukken, die hunne tegenwoordigheid in het gemoed der kinderen van den H. Alphonsus de Liguori had doen ontstaan."

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 15 December.

BEVALLEN (13 Dec.): A. W. Otto, geb. Stille, D.
OVERLEDEN (9 Dec.): G. C. Lanck, 74 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

	pCt.	14 Dec. 4½ u. gebl.	15 Dec.	4 u.	gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	65⅞	65¾	66	65 13/16
Dito Dito	3	78¼	78⅜	78¼	78⅝
Dito Dito	4	97 9/16	97⅞	98	
Dito Obligatien O. I.	4	97½	97¼	97⅞	
Amortis. Syndic.	3½	95½	95¼		
Handel-Maatschappij	4½	119			
Aand. Rijn-Spoorweg		101⅛			
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
Belgie, Obligatien 1844		93¼			
Cert. bij de Belg. Bank	2½	53⅜			
Dito bij Rotsch. en Volksv.		53 9/16	52⅞		
Frankrijk, Obligatien	3	76 13/16			
Spanje Nieuwe	1	23	23⅛	23⅛	23⅛
Dito	3	49¼	45		
Dito Binnenl. à 6/m.		42 1/16	42⅛	42 9/16	42⅜
Coup. Bewijzen		3½	3½	3 9/16	
Amortisable Schuld		5⅞			
Portugal te Londen	5	42 5/16	42⅜	42¼	
Dito Dito	4	38⅝	38 3/16	39 1/16	
Rusl. bij Hope 1798 en 1816	5	109	109½		
Dito dito 1828 en 1829		108¼			
Cert. bij do. 1831 en 1833		97	97		
Dito	4½	101	101		
Dito bij Hope	4	91⅞	91⅞	92 1/16	92⅜
Dito bij Stieglitz en Co.		91 7/16	91½	91¼	
Dito bij id. 5de Serie	4		91½		
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito		71½			
Polen, Certifikaten	4	86⅛	86½	86⅝	
Dito Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. à 300					
Amerika, Bank-Actien					
Pruissen, Aand. met Lot. R. 50 f					
Oostenrijk, Metalliek	5 pCt.	78 15/16	79		
Dito 1847	2½	41 3/16	41¼	41⅛	
Dito 1851	2½	40⅛	40⅛	40 5/16	
Dito 1849	5	92½	92¾	93	93
Ween. Bank bij Goll en Co.		86¼			
Dito	4	69¼			
Letter B	5	92⅜	92½	92¾	92¼
Aand. met Loting fl. 500 f					
Nieuwe dito 250					
Napels, Cert. Lam en Bouwer	5 pCt.				
Brazilie te Londen 1824	5		100		
Dito Leening 1843	5				
Dito £ 200					
Peru	5½				
Mexico Nieuwe	3	24⅛	24 3/16	24¼	
Venezuala à £ 100	3½	41½			
Grenada à £ 100	2	22½	22¼		
Dito Uitgestelde		12⅝	12 11/16	12 13/16	
Ecuador à £ 100		4⅛			

Louisiana 5 pCt. 100½.

Binnenl. fondsen blijven hunne vooruitgaande beweging ver- [illegible] Russen, Oostenrijksche en Spaansche met veel affaire hooger gevraagd, de overige alle nagenoeg als voren.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. f	55⅞	Livorno	2/m. f	88½
„	zigt „	56¼	Napels	„ „	81⅛
Bordeaux	2/m. „	55¼	Petersburg	„ „	1,86
„	½/m. „	55¾	Weenen	6/w. „	30¼
Madrid	3/m. „	242	Augsburg	„ „	35⅜
Cadix	„ „	243	Frankfort	„ „	99
Seville	„ „	239	Hamburg	2/m. „	35⅜
Bilbao	„ „	240	„	zigt „	35⅝
Lissabon	„ „	41½	Londen	2/m „	11,72½
Porto	„ „	41½	„	zigt „	11,77½
Genua	2/m. „	46¼	Rotterdam	„	½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 14 Dec. Belg. leen. 2½ pc. 57¼; 1840, 5 pc. 100¼; 1848, —; 1852, —; Spanje 1 pc. 22⅛; Binnenl. 3 pc. 42½; Rom. Leening 1835 —.

PARIJS, 13 Dec. Fransche 3 pc. 82,20; id. 4 pc. —,—; 4½ pc. 106,25; Schatk. 3,50; Bank-Actien 2900,—; Belg. 1840, 5 pc. 99⅞; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. 99½, 2½ pc. —; Rusland 4½ pc. —; Napels 5 pc. 101,—; Spanje, Buitenl. 3 pc. 50⅜; Binnenl. 3 pc. 43; Holl. 2½ pc. 66; Piemont 1834 1032,50; 1849, —,—; 1851, 985,—; Haïti. —,—; Rom. Leening 1850, 96½.

LONDEN, 13 Dec. Cons. kont. 100⅛ a 100¼; op tijd 100⅛ a 100¼; Braz. 102½ a 103½; 1829/39 102 a 103; Den. 3 pc. 84 a 86; 5 pc. 106 a 107; Ecuad. 5 a 5½; Gren. 22⅞ a 23⅞; Uitgest. 12⅞ a 13⅜; Mexiko — a —; Nieuwe 24½ a 24¾; Peru 4½ pc. 105 a 106; Uitgest. 65 a 65½; Rusl. 1822 5 pc. 119 a 119½, (N.) 4½ pc. 104¾ a 105¼; Portugal 5 pc. 42 a 43; 4 pc. 40 a 40½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23½ a 23¾; 3 pc. 51 a 51½; Coup. cert. 3⅜ a 3⅝; Passive 5¾ a 6; Holl. 2½ pc. 67 a 67½; id. 4 pc. 98¼ a 98¾; Venez. 41½ a 42; Uitg. 16½ a 17.

WEENEN, 11 Dec. Met. 4½ pc. 84⅞; 5 pc. 95¼; Bank-Actien 1355.

BERLIJN, 13 Dec. Schuldbr. 3½ pc. 93⅜; Loten 148¼. Rusl. Stiegl. 4 pc. 97½; Pools. 4 pc. 94¼; Loten fl. 200 22¼; id. fl. 300 159; id. fl. 500 91½; Amsterdam zigt 143⅜. id. 2/m. 142⅜.

HAMBURG, 13 Dec. Rusl. Eng. Leen. 112½; Stiegl. 4 pc. 90¾; Spanje 1 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 39¼.

FRANKFORT, 13 Dec. Met. 5 pc. 82; 4 pc. 64½; 2½ pc. 41½; Bank-Actien 1392; Darmst. Loten fl. 50 90½; id. fl. 25 32; Badensche Loten fl. 50 66¾; id. fl. 35 38; Nassausche 28¾; Holl. 2½ pc. 65½; Werk. Sch. 4 pc. 96⅜; Sijndic. 3½ pc. 94½.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 14 Dec. Heden verkocht, 20 vn. Maryland Tabak, per *Richard Anderson*; 19 vn. dito per *Johanna* en 24 vn. dito per *Itzstein & Welcker*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 15 Dec. Tarwe zonder handel.
Rogge stil: 124 ℔ Holsteins. f 210; 116 ℔ o. Ged. f 187.
Garst als voren: 103 ℔ n. Vriess. Winter f 169.
Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie in Dec. ek. 56½ £. *Raapolie* op 6/w. f 33¾; Vliegend f 34½; 1º. Mei f 33; Sept. f 33⅞; Oct. f 34; Nov. f 34½; Dec. f 34½. *Lijnolie* op 6/w. f 28¾; Vliegend f 27½. *Hennepolie* op 6/w. f 39; Vliegend f 38.

ROTTERDAM, 14 Dec. Tarwe, 160/2 ℔ nieuwe Bovenlandsche Ris f 310, 312. — Rogge. 144/2 ℔ Archangel f 197; 143/2 ℔ dito f 200.

SCHIEDAM, 14 Dec. Gerst. Verkocht: 130/2 ℔ n. Libau f 206 6/w.; 133/2 ℔ Nassaudiesche f 177 6 w. — Moutwijn f 14,75; Jenever f 18,25; Amst. Proef f 19,50, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 14 Dec. *Granen.* Gesouteneerde markt zonder noemenswaardigen handel.

LONDEN, 13 Dec. *Rawe Suiker.* Naar *Vreemde* is meer vraag tot gesouteneerde prijzen. *Geraffineerd.* In Gestampte gaat weinig om voor uitvoer, doch is niet lager.

Koffij. De vraag naar Native Ceylan is niet verbeterd, maar de markt is ferm. Men noteert 46 a 47 s. Plantage niet lager maar met weinig handel.

Talk lusteloos.

Granen. De voorraad van Engelsche Tarwe en Meel blijft onbeduidend; de rijzing van 1 s. 6 d. a 2 s. op vreemde Tarwe souteneert zich ferm.

SCHEEPSTIJDINGEN.

CORUNNA, 3 Dec. Het schip Eylke Tromp, kapt. Mooij, van Amst. naar Gibraltar en Genua, is zwaar lek en met meer andere schade te Sarquere, 15 mijlen beoosten kapt. Oriegel binnengeloopen; zal herwaarts komen, om te lossen en te repareren.

BINNENGEKOMEN:

HELVOET, 13 Dec. R. Davidson, Retriever, Akijab.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 10 Dec. op de hoogte van Plymouth, Prinses Marianne, kapt. Rietmeijer, van Rotterdam n. de Kaap de Goede Hoop.

Kapt. Schaap, van Smirna in Helvoet binnen, rapporteert den 16 November, op 38° 39' N. Breedte en 2° 26' W. Lengte gepraaid te hebben, de schooner Edsard, kapt. Huisman, van Alexandria E. naar Amsterdam.

Den 17 Nov. op 20° 46' N. Br., 32° 40' W. L.: Komeet, Kapt Zeylstra, v. Amsterdam n. Suriname.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

SURINAME, IJstroom, Steenveld: 206 v. Suiker, Braen en Comp.; 72 v. dito, 40 b. Katoen, van Heukelom en Vollenhoven; 34 v. Suiker, P. Poel en Zoon; 31 v. dito, E. G. Veldwijk; 25 v. dito, C. E. Smit, te Koog aan de Zaan; 29 v. dito, P. Wachter en Zoon, te Rotterdam; 20 v. dito, Wed. Hamilton en Meiners, te Rotterdam; 130 v. dito, 35 kiars Hout, Order.

CURAÇAO, Raphael, Buikes: 48 p. Tabak, Haantjes en Schermer; 822 p. dito, 124 bl., 18 st. Mahoniehout, 3 b. Wol, 8 v. Schijen, 210 z. Ivoornoten, 1394 st. Rio de la Hachehout, J. J. en H. van der Meulen; 5 b. Wol, 48 z. Divi Divi, Bos van Maanen en Comp. te Rotterdam; 37 v. Schilpad, 35 p. Tabak, 1 k. Sigaren, 1875 st. Verfhout, Order.

PORTORICO, Herman, Lunde: 992 p. Tabak, J. N. Woldsen.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 15 Dec. in lading naar:

Keulen	J. G. Kohne, Colln No. 19.
Mainz	B. Kierschreiber, Mainz No. 5.
Dusseldorp, Neus en Urdingen.	H. Peeters, Pompejus.
Manheim	N. Reis, Beauharnais.
Duisburg	C. Scholten, Hoffnung.
Rijnhoogte	Arnhem 14 Dec. 2 el 20 duim, Keulen 13 „ 9 vt. 4 „

BOEKBEOORDEELING.

VOLKS-ALMANAK voor Nederlandsche Katholieken, *in het jaar des Heeren* 1853; *bij-een-gebragt door* Jos. Alb. Alberdingk Thijm *en* H. J. C. van Nouhuys. — *Te Amsterdam, bij* C. L. van Langenhuysen. LVIII *en* 246 *bl.* — *Met twee platen van* E. Dujardin.

(Slot.)

»Onder de poëtische bijdragen is die liefdevolle wegschenking van ons zelven aan den Heer wel duidelijk genoeg uitgesproken in *de geest des offers*, door J. Dyckmann op het feest van 's Heeren opdragt in den tempel gedicht; daar lezen we: »volzalig," bij die op Jesus voetspoor"... »offer wordt en offeraar!" — De dichter liep vlugtig de eeuwen door en riep bij veel getuigen ook de Martelaren op, »wien de palm de slapen siert"; wij voeren ook onze getuigen uit de verzameling aan en op de eerste plaats de groote kruisheldinne, door Koster voorgesteld als des Heeren *Passiebloem*, Maria, die »aan Jesus voeten"... »den wellust" voelde van Gods liefdedrift", en wijzen alsmede op de welgemeende *Hart-*

lijk in Gothischen stijl bij de drie tranen die Hij voor ons stortte, om ontferming wordt gesmeekt, en op *de eerste slaap van Jesus*, waarin, niet zonder poging, begin en einde van Jesus' offer wordt aangeduid; 't zijn overigens voor menigeen gevaarlijke stoffen, waarin men ligt in het valsch gevoelige en het al te menschelijke overglipt...."

— Ninanoe! Ninanoe! viel mijn hekelige bezoeker hier neuriënd in.

— Geen spot, bid ik u — beet ik hem toe — die is hier althans ongepast! »maar ik vestig uwe aandacht op nog een drietal bijdragen: op eene *Legende*, een *Verhaal* en eene *Overweging*, die ons WEL zware offerdaden indachtig maken. In het keurig bewerkte *Ave Maria*, door van Nouhuys, hoort ge van Ridder Hugo, die eerst gedurende eene halve eeuw als kruisridder, toen als eenvoudig broeder in een klooster zich aan God ten offer gaf; in 't goed geleid verhaal van *Ripoche's dood* — waarbij (uit de *Martyrs*) Eudorus te binnen schiet, als hij schijnbaar heengaat om den Goden wierook te plengen, maar dan het reukvat smadelijk verschopt — doet ons het fiere geloof goed van den jongen Vendeër held, die *bij* het kruis ter eere *van* 't kruis zijn dapper leven gaf. In het grootste gedicht der verzameling, in van der Ploeg's *Nachtgetijden* ligt het viervoudig offer ten grondslag, hetwelk bij de koordienst der kloosterlingen, in naam der Kerk ten allen tijde biddende, zelfs te nacht, aan 's werelds Opperheer eenparig wordt opgedragen, ook tot aanvulling en herstel van 't geen de wereld aan haren God onttrekt.

»Dit dichtstuk is ontegenzeggelijk het schoonste van den bundel; jammer echter dat de eerste twee bladzijden, hoewel volkomen logisch in elkaâr zittende en *kunstig* geschreven, eenigzins moeijelijk te verstaan zijn, zoodat menig lezer van dezen VOLKS-*almanak*, wanhopig over zijn eigen botheid, op bl. 205 welligt aan het voort*bladeren*, niet aan het voort*lezen* zal gaan en daardoor het genot missen van de meesterlijke schildering der ontucht (op bl 207), de treffende tegenstelling met de boeteplegende Kloostermaagden, en van het heerlijk en diep gevoeld Tafereel der ten Mettenzang spoedende Monniken:

.... Zoo boeten zij het langzaam nachtuur door;
En 't is of soms bij 't middernachtlijk koor
Gestalten daar bewegen in die nissen,
Een geestenwiek het aanzicht komt verfrisschen,
Als plooiden op 't eenstemmig smeekgeluid
Die Englen dáár de blanke vleuglen uit
Om de offerand ten hemel in te dragen.

»En zoo heb ik de heerschende, de zich verlevendigende idee van 't offer in de meeste stukken kunnen nawijzen; de twee overige fragmenten, aan twee uitstekende Zuid-Nederlandsche letterkundigen te danken; het *Geestelijk lied* uit de XVI eeuw, van Katharina Boudewijns, door van Even, - en het Oud-Nederduitsch *Onze Vader* en *Wees gegroet*, uit den duizend jaren ouden *Hêliand*, door Vanden Hove medegedeeld, die fragmenten vallen wel niet buiten onze kategorie, maar zijn de welgevallige getuigen voor denzelfden geloovigen, en in liefde zich uitstortenden geest van die vroegere tijden. 't Is inderdaad voor wie gelooft en bemint een verkwikkelijk teeken; zoo ongezocht, door zoo menig talent, in zoo verscheiden stof, in proza en poëzij; juist bij voorkeur datgene behandeld te vinden wat het middenpunt, wat het hoofddoel van heel ons bestaan moet wezen: een levend en heilig offer te zijn voor den Heer. Naarmate dat heilig bewustzijn zich wortelt en omgrijpt, zal van den eenen kant ons leven te meer verborgen zijn bij God: van den anderen kant al rijker en veelvuldiger in geloofs- en liefdewerk, in de weêr aan God gewijde wetenschap en kunst, in de gansche weêr tot God opgevoerde maatschappij zich alom openbaren: 't zal alles weêr een Katholieken weerschijn hebben gelijk in onze schoonste dagen. »Daartoe — verklaren de »verdienstelijke verzamelaars — daartoe heeft deze Al»manak eene nederige, doch gulhartige poging willen »doen"; de buitengemeene bijval aan den eersten jaargang geschonken, bewijst, dat hij geheel in den geest onzer Katholieken viel; ook deze jaargang met zijne keur van *Mengelingen*, met zijne vrome *Rijmspreuken* en uitvoerige *Kalenders*, met zijne nette uitvoering en uiterst geringen prijs behoeft op geen minderen bijval te rekenen. Moge andermaal eene veel duizendvoude verspreiding de vervulling onzer zoete wenschen zijn."

— *Fiat, fiat!* riep mijn ongeduldige vriend uit; er is waarlijk meer eenheid in 't boekje dan ik 't mij aan-*verheffing* tot de Bloedgetuigen van Gorcum, door *L. ove M. tijn Verlosser*. — Gertruda's *Nachtgezicht* doet *de Liefde en Kennis Gods* opzettelijk als hoofdidee uitkomen; zij stelt er 's levens hoogste doel in, en laat het den tachtigjarigen eremiet lang en breed, in denkelijk met opzet gekozen prozaïsche regelen, bepeinzen, hoe voor den Heer al het aardsche moet opgeofferd; waarna eene levendige beschrijving volgt van 't jongst gerigt en van het loon dergenen die zich op duizenderlei wijze voor den Heer hebben ten offer gebragt, alles gelijk het zich aan Hilarion in een nachtvisioen voordeed. — Visioen ook, maar minder werkelijk is, reeds luidens het opschrift *de Phantastieke Legende* van *de Verdwaalde Reizigers* door Prudens van Duyse; een oordeel over ontrouwe godgewijden en de vergelding van 't geloovig vertrouwen is er, phantastiesch altoos, maar met nadruk van beschrijving in voorgesteld. De Prins der Engelen en de Engel der wegen, door de verdwaalden aangeroepen, doet mij te dezer plaatse aan Leesberg's uit *de* (overleden) *Middelaar* half-bekende *Ode aan den Schuts-Engel* denken, die ieder mensch bij alle gevaar van wieg tot graf nabij is in zijn grooten worstelkamp ter redding van zijne voor God geschapen ziel. — Hoe die strijd en gedurige opoffering zich in geloof en liefde voltrekt, schildert ons vloeijend en vriendelijk *het sterfuur eens jongelings*. Het wel wat onbestemde tooneel had mij voor mijne opvatting meer kunnen dienen, als ik behalve het Kruisbeeld en den Priester, den Verlosser zelven had mogen aanschouwen, zich aan dien jongeling ten offerspijze gevende, om hem, in dat albeslissend oogenblik door die hoogste vereeniging met het offer en den offeraar, tot Godgevallige offerande te maken; 't sterfbed ware er zeker meer Katholiek door geworden. — Doch Nuyens *Altaarlamp* werpt me reeds haar zwak en moeizaam schijnsel om de autaartafel, om de autaarspijze, om wie het altaar bedient, om den Priester, die zich dag aan dag ten offer geeft ten einde de hem toevertrouwden tot waardige offeranden voor zijnen Meester te heiligen."

»Ik wijs slechts even nog op Poelhekke's lief *Kindeken Jesu*, uit van Maerlant, op het driestrofig *Ontferm di mijner*, door van Dermonde, waarbij de Heer vrome vankelijk dacht. Maar laat gij 't nu bij uw behendig verslag? Zoudt ge niet naar aloud gebruik hier op- en aanmerken, dat er in dít stukje iets plats of kwijnends, in een ander dit of dat wat te geladen, gezocht of óverteeder, in een derde wat veel proza is? 't Speet me ook geweldig, dat er in dit jaar de zoet-zangerige auteur der *Lievelingsdroomen* ontbrak, en ik miste mede ongaarne andere mij bekende dichters, die juweeltjes hadden kunnen leveren.

— Doe een goed woord bij die nieuwe bekenden! hernam ik; of liever *exempla trahunt:* geef het voorbeeld, met uw naam voluit er bij; neem Hofdijks open Ballade-plaats in, of bezing het eerste ziele-lijden des Dichters, of vaar naar hartelust eens uit tegen allerlei soort van piëtistischen wansmaak; maar uw naam er bij, dan weet men dadelijk hoe ge 't meent.

— Ik beloof 't u niet, 't kost nog al moeite en tijd.

— Des te verdienstelijker, vriend!

— Tot weerziens!

— Eilieve, een oogenblikje! Stalpaert roept u toe:

„Komt, allerhande volk! komt, brengt [illegible]
Het blijdste van den Hof en 't groenste der Waranden.
Brengt Roosjens versch geplukt, brengt bloemtjens wit en rood."

— Allerhande volk! ik ga ...

— Breng me al vast - 't kost maar weinig moeite en tijd - even deze dorre blaadjes bij den Redakteur van *de Tijd*; voeg er uwe en mijne belangstellende groeten aan toe; straks volgt het overige als ik ons gesprek er onder gevlochten heb.

— Maar geen naam! bid ik u.

— Een pseudoniem dan!

— Ook niet.

— Een P., of een W., of een S.?

— Volstrekt niet.

ERRATUM. — In ons vorig nummer gelieve men te verbeteren:
bl. 3, kol. 3, reg. 13 v. o. *staat:* waardig, *men leze:* waardig.
„ 4, „ 1, „ 28 v. b. „ keurigheid „ kernigheid
54 v. b. „ Hervorming, „ Hervorming;

ADVERTENTIEN.

(2472) Tegen 1° Februarij 1853 wordt gevraagd bij een' Pastoor, eene **KEUKENMEID**, als zoodanig gediend hebbende, die tevens eenig Huiswerk moet verrigten. Adres met goede getuigschriften, *franco* onder letter P. bij den Boekhandelaar J. A. VAN BELLE te Rotterdam.

(2459) Tegen Februarij 1853, vraagt een MED. en CHIR. DOCTOR, op een aangenaam gelegen dorp in de Provincie *Utrecht*, een **BEDIENDE**, van bekwaamheid en accuratesse in de receptuur, verlangt men voldoende bewijzen; terwijl meer gevorderde leeftijd tot aanbeveling verstrekt. Men vervoege zich met *franco* brieven onder letter K., bij den Boekhandelaar J. R. VAN ROSSUM te *Utrecht*.

Men vraagt voor eene R. K. KOSTSCHOOL een' **R.K. SECONDANT**, in staat om het FRANSCH, HOLLANDSCH en CIJFEREN grondig te onderwijzen, waarbij de kennis van 't HOOGDUITSCH zeer ter aanbeveling en vermeerdering van Honorarium, dat van f 100 à 150 is, zal dienen. Men wende zich *franco* met bewijzen, aan den Heer H. J. VAN WEES, Boekhandelaar te *Breda*, onder de initialen X. Y. Z. (2470)

Op eene School bij *Oldenzaal* wordt zoo spoedig mogelijk een **ONDERWIJZER** gevraagd van den derden of vierden rang, van de R. C. Godsdienst, en bekend met de leerwijze van Prinsen. Er is overvloedig tijd tot eigen studie en ook gelegenheid tot het aanleeren van vreemde talen. Adres brieven *franco* letter W. aan het Postkantoor te Oldenzaal. (246[illegible]

à VENDRE.

Un Orgue d'Eglise magnifique, avec Caisse en chêne sculpté, d'une hauteur de 6 Mètres $^{70}/_{100}$, largeur 3 M. $^{75}/_{100}$ et profondeur 1 M. $^{21}/_{100}$.

Le Grand Orgue se compose de 13 registres et le Positif de 9.

Pour plus amples renseignements, s'adresser à la manufacture d'orgues d'Eglise et d'harmonium melodium de MERKLIN & SCHÜTZE, rue du Prince Royal, 24, à Ixelles, lez-Bruxelles. (2474)

In 't begin der maand Januarij 1853, zal de Uitgever dezes in 't licht geven: - het EERSTE DEEL van de:

LEVENS VAN GODS LIEVE HEILIGEN,

voor elken dag van 't jaar,

MET

EENE KORTE OEFENING EN EEN GEBED,

DOOR H. J. C. VAN NOUHUYS.

Dit werk wordt in 16°. op zeer fraai papier gedrukt en zal in vier deelen kompleet zijn. *Ieder deel* is versierd met eene plaat van Prof. Ed. Dujardin en zal omtrent 300 bladzijden beslaan.

Ten einde zoo veel mogelijk bevorderlijk te zijn aan de algemeene verspreiding van dit werk, waaraan in ons land behoefte is, — daar de bestaande werken van dien aard, hoe uitstekend verdienstelijk ook, voor dagelijksch gebruik van 't christelijk gezin, van weeshuizen, liefdadige stichtingen, scholen, enz., meestal te uitgebreid en te kostbaar zijn, — heeft de Uitgever de prijs [illegible] billijk gesteld, opdat ook de minvermogenden onder zijne katholieke broeders het zich zoude kunnen verschaffen.

Ieder deel zal slechts 50 centen, het geheele werk van 4 deelen of omtrent 1200 bladzijden, met vier fraaije platen, slechts

2 GULDEN,

kosten. De betaling zal na de aflevering van ieder deel geschieden. Heeren Boekhandelaren worden verzocht in tijds hunne kommissiën te willen opgeven.

Aan de menigvuldige aanvragen naar: Een **NIEUWJAARSNACHT**, *Romance*, niet meer kunnende voldoen, zoo is daarvan een TWEEDE DRUK ter perse, die nog deze week zal uitkomen.

Ook komt morgen van de pers de TWEEDE DRUK van: **WIE WAS MARIA MONK, DE ZOOGENAAMDE ZWARTE NON?**

HOOGER, MIDDELBAAR EN LAGER ONDERWIJS.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Singel bij de Beulingsluis te Amsterdam, is van de pers gekomen en wordt met succes gedebiteerd:

GEDICHTEN

UIT DE

VERSCHILLENDE TIJDPERKEN

DER

NOORD- EN ZUID-NEDERLANDSCHE LITERATUUR,

VERZAMELD, NAAR TIJDSORDE GERANGSCHIKT EN TOEGELICHT

DOOR

J. A. ALBERDINGK THIJM.

Tweede Bundel:

1e EN AANVANG DER 2e HELFT VAN DE XVIIe EEUW.

Dit deel, van het vooral ten gebruike bij kollegiën en lessen over de Nederl. Letterkunde geschikte werk bevat omstreeks 520 bladz. en stukken van meer dan 90 dichters en dichteressen. De prijs is . f 1.60.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.